

Rääkkylä-Seura ry
Asko Reittu, Niina Hokkinen-Reittu, Liisa Lievonen

28.8.2023

Rääkkylän kunnanhallitus
Tiedoksi: Kunnanvaltuuston pj Tapio Hämäläinen

Paksuniemen perinnemaiseman muutostyöt

Rääkkylä-Seuran hallitus on käsitellyt kokouksessaan 25.8.2023 Paksuniemen perinnemaisemaan jo tehtyjä ja suunniteltuja muutos- ja rakennustöitä ja päättänyt lähettää yhdessä kiinteistönomistajien kanssa Rääkkylän kunnalle tämän perustellun **esityksen Paksuniemen logistiikkahankkeen luvittamiseksi ja hankkeen laillisuuden varmistamiseksi**. Rääkkylä-Seura ry:llä on oikeus käyttää puheoikeutta ja myöhemmin myös tehdä valitus mahdollisesta perinnealuetta koskevasta toimenpideluvasta rakennuslain 192 §:n kohdan 3 perusteella, jonka mukaan valitusoikeus on *”sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa”*. Rääkkylä-Seura ry omistaa toimenpidealueella historiallisia rakennuksia, ja seuran toiminnan yhtenä tavoitteena on perinnetiedon välittäminen tuleville sukupolville.

Esitämme, että Paksuniemessä tulee säilyttää perinnemaisema ja rakennettu kulttuuriperintö maakuntakaavan määräysten mukaisesti. Kaikki Paksuniemeen kohdistuvat rakennus- ja maankäyttötöitä tulee luvittaa kokonaisuutena niin, että toimenpideluvassa arvioidaan hankkeen jo tehdyt ja suunnitellut maankäytölliset ja ympäristölliset sekä rakennusperintöön ja perinnemaisemaan kohdistuvat vaikutukset.

Hallinto-oikeuden päätöksessä 11.8.2023 todetaan, että Rääkkylän kunta on tehnyt viimeisyksyisen toimenpidelupapäätöksen ja Paksuniemen vanhimpaan perinnetiehen tehdyt maanmuokkaustyöt ja puiden kaadot puutteellisin ja virheellisin tiedoin. Hallinto-oikeus kumosi toimenpideluvan ja vaatii Rääkkylän kuntaa aloittamaan toimenpideluvan valmistelun uudelleen. Hallinto-oikeus ei voinut arvioida koko hankkeen maankäytöllisiä ja ympäristöllisiä vaikutuksia verrattuna alueelle suunnitellun toiminnan vaikutuksiin, eikä arvioida vaikeuttaako hanke yleiskaavan toteuttamista.

Muutostyöt ja Maakuntakaava

Hallinto-oikeuden päätöksen vastaisesti Rääkkylän kunta aloitti Paksuniemen alueella rakennustyöt uudelleen ilman toimenpidelupaa elokuussa 2023 ja ilman, että hallinto-oikeuden päätöksen vaatimaa koko hankkeen maankäytöllisiä ja ympäristöllisiä vaikutuksia olisi arvioitu. Paksuniemen alue on P-K:n maakuntakaavassa osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Maakuntakaavan mukaan Paksuniemi on *”Maakunnallisesti arvokas kokonaisuus, johon kuuluu Piimälä (+mylly), Rantalan tila (meijerin entinen toimisto- ja asuntotalo) ja Turtialan tila sekä sen vieressä olevat Rääkkylä-seuran museorakennukset.”* Rääkkylä-Seuran osalta mainitaan tarkemmin näyttelytoiminta: *”Meijeritoimintaa esittelevän esineistön ohessa esillä on Koiralammen suolta löytyneen 1100-luvun veneen rekonstruktio, jonka Rääkkylä-seura teetätti venemestari Esko Laulajaisella. Alkuperäinen löytö on Suomen kansallismuseossa.”* ja *”Turtialan lähelle on siirretty 1800-luvun puoliväliin ajoittuvat savupirtti, savusauna ja aitta.”* (3. vaihekaavan liite 1. s. 150). Maakuntakaavan hyväksymisen jälkeen ulkomuseoalueelle on siirretty Rääkkylä-Seuran toimesta seuralle lahjoitettu riihirakennus.

Paksuniemen mäkialue yhdessä Rääkkylä-Seuran lahjoituksina saamien ja paikalle siirtämien perinnerakennusten kanssa muodostaa arvokkaan ulkomuseoalueen. Ulkomuseoalueeseen liittyy kiinteästi myös Rääkkylän ensimmäisen pappilan pihapiiri sekä 1700-luvulla rakennettu perinnetie, johon Rääkkylän kunta kohdisti syksyllä 2022 parkkipaikkojen rakentamisen niin, että perinnetien reunan

rinnerakennetta koverrettiin. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistoriallisen rakennetun ympäristön kokonaisuus, kulttuuriarvo, ominaispiirteet ja identiteetti. Pohjois-Karjalan museon amanuenssi Mikko Westmanin näkemyksen mukaan merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen suunnittelu tulee tehdä kiinteässä yhteistyössä museoviraston ja ELY-keskuksen (maankäytön asiantuntijan) kanssa. Näin ei ole menetelty Paksuniemen alueen suunnittelussa ja kunta on näin muodoin toiminut vastoin maakuntakaavan suunnitteluohjetta.

Museorakennukset

Logistiikkahankkeen vaikutusta alueella sijaitsevaan museoalueeseen ja Rääkkylä-Seuran omistamiin ja ylläpitämiin museorakennuksiin ei ole arvioitu. Päinvastoin, kunnan rakennustarkastaja on viestissään ilmoittanut Rääkkylän kunnan omistavan Rääkkylä-Seuran omistamat museorakennukset.

Pyydämme Rääkkylän kuntaa perustelevaan, milloin ja miten rakennukset olisivat siirtyneet Rääkkylän kunnan omistukseen ja miten kunta on hoitanut tätä rakennusperintöä ja perinnemaisemaa. Samassa yhteydessä pyydämme selvittämään, onko kunta vakuuttanut rakennukset.

Rääkkylä-Seura ry on pyytänyt asiantuntijalausuntoja Paksuniemen logistiikkahankkeessa suunnittelusta peltoparkkialueesta ja pysäköintialueelta Paksuniementielle johtavasta tiestä. Asiantuntijoiden yksiselitteinen näkemys on, että **Paksuniemen peltoparkin status maankäyttö- ja rakennuslain näkökulmasta on piha-alueisiin liittyvä niitty/peltoalue**. Se, että alue on menneinä aikoina joissakin suurtaapahtumissa ollut tilapäisesti autojen pysäköintialueena ei anna alueelle maankäyttö- ja rakennuslain mukaista yleiseen pysäköintiin tarkoittaman alueen statusta. Suunnitellun peltoparkin ja peltoparkilta Paksuniementielle suunnitellun tien rakentaminen turmelevat Rääkkylä-Seuran ylläpitämän ulkomuseoalueen pihapiiriä. Yhteisellä piha-alueella olevan niittyalueen muuttaminen **yleiseksi pysäköintialueeksi** on maakuntakaavan vastainen toimenpide. Kyseessä olisi maa-alueen käyttötarkoituksen muutos perinnepiha-alueesta yleiseksi pysäköintialueeksi, mikä taas edellyttäisi toimenpidelupaa. **Tieyhteyden rakentaminen Paksuniemen tielle vaatii myös toimenpideluvan**. Väyläviraston mahdollisesti antama liittymälupa Paksuniementiehen ei oikeuta tien rakentamista niityltä Paksuniementielle.

Hallinto-oikeuden 11.8.2023 päätöksen perusteella esitämme, että Rääkkylän kunnan tulee aloittaa ja valmistella logistiikkahankkeen kokonaisuuden luvitus. Hanketta ei tule toteuttaa yksittäisinä, alle 500m² käsittävinä erillisinä toimenpiteinä, mistä voi seurata lisää valituksia ja kunnalle seuraamuksia luvattomasta rakentamisesta. Perinnemaiseman kyseessä ollen seurauksena voi myöhemmin olla vaatimus muutostöiden peruuttamisesta ja perinnemaiseman ennallistamisesta. On otettava huomioon vuonna 2021 lainvoiman saaneen Pohjois-Karjalan maakuntakaavan määräykset varsinkin, kun 1990-luvulla hyväksytyt alempiasteinen Paksuniemen osayleiskaava on ristiriidassa maakuntakaavan kanssa. Myös osayleiskaavan oikeusvaikutteisuus kannattaisi selvittää ja korjata se kunnan kaavakatsaukseen.

Erja Moore
Rääkkylä-Seuran puheenjohtaja

Aune Laakkonen
Rääkkylä-Seuran sihteeri

Asko Reittu

Niina Hokkinen-Reittu

Liisa Lievonon